

PIXI

Kortlægning af dansk korliv 2020–2021

Den kvalitative delundersøgelse

Forord

Du sidder med pixiudgaven af den 100 sider lange rapport "Kortlægning af dansk korliv 2020-2021". Pixiudgaven rummer en kort gengivelse af de forskellige 'fund' vi har gjort i den kvalitative delundersøgelse. Her interviewede vi 74 korledere, dirigenter, og korsangere/bestyrelsesmedlemmer. I pixiudgaven finder du ikke metode, overvejelser om repræsentativitet, synspunkter fra fåtallet eller grundige fremstillinger samt 'fund' fra den kvantitative delundersøgelse – alt det finder du i den fulde version af rapporten.

Når du læser og måske senere henviser til pixiudgaven, kan det dog være vigtigt at vide følgende: Vi ved at vores svarpersoner primært er voksne, som enten har en bestyrelsesfunktion eller er korleder eller dirigent for et kor. Det betyder, at vi har interviewet en bred palette af voksenkor fra forskellige sangmiljøer, mens det er voksne som arbejder med børnekor, der har svaret på børne- og ungekors vegne i undersøgelsen. Desuden ved vi, at skolekor er meget svagt repræsenteret. Vi ved også, at de fleste af de personer, der har udtalt sig i den kvalitative del af rapporten, er fundet gennem kororganisationerne, og vi antager, at personerne derfor lægger mere vægt på at tale om organisation, end hvis vi havde interviewet bredere.

Kortlægningen har været længe undervejs, og vi har derfor ikke fokuseret meget på COVID-19, men har prøvet at tegne et mere generelt billede.

Pixiudgaven er udarbejdet af Sangens Hus på baggrund af rapporten Kortlægning af dansk korliv 2020-2021. Rapporten er udarbejdet for Sangens Hus af Epinion og Videncenter for sang med støtte fra Augustinus Fonden.

Læsevejledning

Når du læser pixiudgaven her, kan det være rart for dig at vide, at den kvalitative delundersøgelse er inddelt i tre temaer, hhv. 1) Betydningsdannelse, 2) Samarbejde og udvikling - med et underemne, Udfordringer og muligheder - samt 3) Kors rolle i samfundet. Undersøgelsens antagelser og undersøgelsesfelt fremgår af slutnoter for hvert af disse tre temaer. Spørgsmålene, som er stillet i fokusgrupperne, fremgår af noterne.

Den kvantitative del af kortlægningen af dansk korliv, spørgeskemaundersøgelsen, er udarbejdet af Epinion.

Du kan finde både Epinions kvantitative del af kortlægningen – og den samlede rapport på sangenshus.dk og videncenterforsang.dk

Rapporten i pixiudgave

Hvorfor synge i kor?¹

Kor²

Det er berigende at synge i kor og deltage i koraktiviteter. Korsangere, korledere og dirigenter omtaler fysiske, mentale, følelsesmæssige og sociale gevinster og finder, at især børn kan få lærings- og udviklingsmuligheder igennem kor. Mange svarpersoner peger på, at koret for dem er et langvarigt og stabilt fællesskab. Det fælles fokus på sangen i koret betyder, at mange kan være sammen på en uproblematisk måde.

Korlederen og dirigenten³

Korsangerne forbinder korlederen eller dirigenten med musikken, men det musikfaglige kan sjældent stå alene. Personligheden, stemningen, og det sociale rum, som korlederen eller dirigenten skaber, er ifølge svarpersonerne, lige så væsentligt. En korleder eller dirigent har en blækspruttefunktion og har ofte brug for mange kompetencer, som rækker ud over de sang- og musikfaglige. Svarpersonerne nævner roller som psykolog, konfliktløser og pædagog. Behovet for kompetencer er ofte afhængigt af korets organisering, aktivitetsniveau og af arbejdsdelingen mellem bestyrelse og korleder eller dirigent.

Det store WHY⁴

Når korsangere synger i kor, får de fællesskab og nogle særlige musikalske øjeblikke, hvor musikken går op i en højere enhed. Nydelsen af værkerne motiverer mange, mens andre synger for at opnå en højere grad af sundhed. Den enkelte sanger vælger ofte kor ud fra genrer, og derfor bliver korsang også et udtryk for identitet.

Særlige oplevelser⁵

Der er mange særlige oplevelser ved at synge i kor. Fælles for børn og voksnes oplevelser er fællesskabet i koret, venskaber, suget i maven og en oplevelse af at 'smelte sammen' ved koncerter. Koncerterne er helt centrale, for her præsterer koret sammen og modtager publikums følelsesmæssige reaktion på musikken.

Der er særlige oplevelser forbundet med at synge i drengekor, som sangerne husker for livet. Det er bl.a. båndet mellem sangere på tværs af alder og det musikalske fællesskab. Desuden lærer drengene i en tidlig alder at 'stramme sig an', at præstere, og at have noget musikalsk at byde på⁶.

Interessen for kor⁷

Størstedelen af korfolkene oplever en stigende interesse for kor, om end der generelt mangler drenge og mandssangere. Holdningerne til drenge, der synger, synes at have ændret sig positivt i de senere år, så drenge i højere grad får opbakning til at synge, selv om drenge tilsyneladende forsat ikke får samme opbakning til at synge, som piger gør.

¹ Antagelse [bag temaet i rapporten]: Individuel motivation og korets identitet og kultur er væsentlige faktorer for korets robusthed. Følgende undersøges [i kapitlet i rapporten]: svarpersonernes definitioner af kor og korlederens/dirigenten's rolle. Det store WHY, hvorfor synge i kor? Hvad får individet ud af det? Hvad er de særlige oplevelser ved at synge i kor? Desuden undersøges interessen for at deltage i kor.

² Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Kan I kort definere, hvad et kor er for jer?

³ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Hvilken rolle spiller en korleder eller dirigent for jer?

⁴ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Hvorfor tror I, mennesker vælger at synge i kor?

⁵ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Hvad er de særlige oplevelser ved at synge i kor? Hvilken betydning har koncerter, fælleskoncerter, stævner og udenlandsture?

⁶ Redaktionens forklarende note: Pigekor er typisk inddelt i flere kor efter alder, og derfor opstår der ikke det samme møde på tværs af alder og færdighedsniveau i så tidlig en alder som i drengekor, hvor nybegynderne synger sammen med de erfarne sangere.

⁷ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Hvad er jeres fornemmelse af den aktuelle interesse for at synge i kor?

Samarbejde og udvikling⁸

ORGANISERING

Bestyrelse og arbejdsdeling⁹

Det kan være svært at finde de rette kompetencer til korets bestyrelse. En god organisering af korets arbejdsopgaver er vigtig, ellers får korlederen og dirigenten for stor en arbejdsbyrde ved siden af musikken. Arbejdsdelingen kan være afgørende for korets musikalske output, engagement, trivsel og langtidsholdbarhed. Desuden har den måde koret er organiseret, evt. i tilknytning til en anden organisation, stor betydning for arbejdsvilkårene for kor, bestyrelse og korleder eller dirigent.

Kor - og organisering af kor - i fremtiden¹⁰

De fleste korfolk ønsker, at kor i fremtiden bliver organiseret som nu, hvor det enkelte kor har en høj grad af frivillig organisering og sammenhold. Mange ser drop in-kor og ad hoc-kor som et supplement til det 'forpligtende kor', og de mener, at eks. drop in-kor kan styrke både interessen for kor og fødekæden. Mange korfolk foreslår mere samarbejde på tværs af generer.

Behovet for korlederkurser i fremtiden¹¹

Mange korledere og dirigenter savner korte kurser med nyt repertoire, nye øvelser, muligheden for et direktionsfagligt løft, netværk, inspiration og sparring.

I Aarhus og København er der tilstrækkeligt med korledere til amatørkor. I resten af landet, særligt Sønderjylland og Nordjylland, er der en generel mangel på dirigenter med en dirigentfaglig baggrund. Der er efterspørgsel på danske dirigenter i topklasse, som kan arbejde med opera og klassisk repertoire.

Sang og musik i folkeskolen¹²

Korfolkene har et fælles håb om at få kor tilbage i folkeskolen i større udstrækning og på pædagog- og læreruddannelserne. De finder, at kor i skolen har et stort dannelsespotential. De mener, at interessen for kor skal stimuleres. Desuden kan børnene blive langt dygtigere sangteknisk ved en tidlig indsats. Kor i folkeskolen vil både øge den etniske diversitet og den samlede talentmasse i kor.

Der er flere forslag til at arbejde med 'den aktuelle situation'. F.eks. prioritering af sang og musik på uddannelserne og samarbejde med lokale og nationale aktører, der i forvejen er til stede i folkeskolen.

⁸ Antagelse [bag temaet i rapporten]: Lokale kor forventes at have mange fælles udfordringer. Herunder rekruttering af bestyrelsesmedlemmer eller lignende, rekruttering og uddannelse af korledere, synlighed og formidling. Desuden antages det at manglende økonomi, mangel på korledere, mangel på herrestemmer og mangel på synlighed fylder meget i korlivet. Følgende undersøges [i kapitlet i rapporten]: Rekruttering til bestyrelsen, betydningen af korets organisering, forventninger og håb til fremtiden. Forventninger og håb om kor - organisering af kor - i fremtiden herunder evt. regionale forskelle. Forventninger og håb til organisering af kurser for korledere og dirigenter i fremtiden. Desuden undersøges det, hvad der ifølge svarpersonerne er korens største udfordringer, i hvor høj grad korene selv kan løse deres udfordringer, og hvad korene efter svarpersonernes mening ikke selv kan løse.

⁹ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Er det nemt at rekruttere til bestyrelsen eller lignende organisering? Hvad betyder organiseringen af koret for dagligdagens arbejdsprocesser i korene? Evt.: Er kompetencerne i bestyrelserne tilstrækkelige - så korene har de muligheder, de drømmer om?

¹⁰ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Hvilken slags kor håber I, vi har i fremtiden, og hvordan er det organiseret?

¹¹ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Hvordan er kursusmuligheder for korledere og dirigenter organiseret i fremtiden?

¹² Ekskurs [i rapporten]: Svarpersonerne på tværs af fokusgrupper har et fælles ønske om, at folkeskolen får obligatorisk kor for alle. I spørgeguiden blev der ikke spurgt ind til kor i folkeskolen, men det viste sig at være et emne svarpersonerne havde mange overvejelser omkring. Derfor bringes et samlet kapitel herom i rapporten. Der er i undersøgelsesdesignets afgrænsning af kortlægningen taget forbehold for, at kor i folkeskolen ikke er undersøgt. Dette kapitel er baseret på svarpersonernes oplevelse, og udgør derfor ikke en fyldestgørende undersøgelse af kor i folkeskolen.

UDFORDRINGER OG MULIGHEDER¹³

Løn og ansættelsesvilkår

Korfolkene peger på, at de færreste kan leve af at være korleder eller dirigent, da det sjældent er muligt at have kor nok til et fuldtidsarbejde.

Korledere og dirigenter ser det som en udfordring, at mange kor i Danmark er organiseret under aftenskoleloven. De oplever, at lønnen ikke står mål med opgavens omfang. Enkelte overvejer, om organiseringen af kor kunne ligge et andet sted end aftenskolerne, hvor der var mere faglig viden om kor.

Til gengæld oplever mange, at kirkerne gerne vil prioritere tid til korarbejdet hos organister og kantorer.

Rekruttering¹⁴ af drenge og mænd

Det er en udfordring at skaffe drenge- og mandssangere. Desuden er det en udfordring at holde på drengene, mens deres stemmer er i overgang, så de udvikler deres mandsstemme og fortsætter med at synge herefter.

Flere korfolk oplever en begyndende holdningsændring i forhold til køn generelt, så der nu er en højere grad af accept eller naturlighed omkring, at drenge også kan synge.

Svarpersonerne er enige om, at en af løsningerne på udfordringen er at styrke fødekæden og skabe flere drengekor.

Rekruttering af unge sangere¹⁵

Gennemsnitsalderen stiger i kor, men der er stor forskel på, om kor ser stigende alder som en udfordring. I de kunstnerisk ambitiøse amatørkor er der et dilemma mellem det sociale element i kor og ønsket om at koret skal klinge på en bestemt måde. Det er en udfordring for disse kor at balancere mellem de to hensyn. I andre amatørkor ser man det som en udfordring at få unge sangere med. Endnu andre amatørkor er ikke optaget af alderssammensætning eller af at arbejde med rekruttering, men lægger vægt på glæden ved at synge og fællesskabet.

Korfagligt tilhørsforhold¹⁶

Meget få kor, korledere og dirigenter kan nøjes med ét korfagligt tilhørsforhold. De må hente viden og sparring flere forskellige steder og ser det som en stor opgave at skabe overblik over mulighederne. Ofte har korleder eller dirigent behov for flere tilhørsforhold end koret. Især korledere og dirigenter efterspørger mere inspiration, netværk og overblik.

Øvrige tendenser:

- Børneområdet er generelt dækket godt ind gennem kirkerens tilbud, FUK, Folkekirkens Ungdomskor, og elitearbejdet for børn og unge gennem sangkraftcentre i SyngDanmark-netværket.

- Flere unge korsangere over 25 år oplever et 'hul' i overgangen mellem kororganisationerne for hhv. unge og voksne amatører.
- På voksenområdet foreslår mange et langt tydeligere og tættere samarbejde mellem kororganisationerne på tværs af generer.

Samlende database eller platform¹⁷

Korfolkene oplever det som tidskrævende og svært at finde relevant information om korfaglige spørgsmål. Der er masser af eksisterende information, men typisk ikke noget, der dækker alle. Korfolkene er enige om, at det er en ualmindelig stor og dyr opgave at skabe en database eller et site, da dansk korliv er mangfoldigt. Hvis databasen eller sitet skal være brugbart, skal det desuden have et vist volumen, være nuanceret og altid opdateret for at give mening.

Økonomi og fonde¹⁸

Korfolkenes oplevelser og erfaringer med fonde er meget forskellige. Store kirker, elitebørnekor, herunder sangkraftcentre i SyngDanmark-netværket, og amatørkor med en høj grad af organisering og højt musikalsk niveau, søger relativt ofte og også med held. Blandt amatørkor for voksne oplever mange, at fondssøgning virker svært, uoverskueligt og tidskrævende. Tendensen her er, at udsigten til at opnå relativt beskedne beløb ikke opleves at stå mål med indsatsen.

¹³ Ekskurs [i rapporten]: I samtalerne opstod der efterhånden nye temaer, og der viste sig et stort fokus på korledernes aflønning. Der var også mange tanker om yderligere organisering i forhold til f.eks. korfagligt tilhørsforhold og endnu mere samarbejde på tværs af gener og kororganisationer samt støtte til kompetenceudvikling af bestyrelsesmedlemmer inden for områder som rekruttering, KODA, fondssøgning og kommunikation. Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Hvad er de største udfordringer for kor, og har koret brug for hjælp til at løse udfordringerne?

¹⁴ Følgende undersøges: Arbejdes der med at rekruttere bredt ift. køn, alder og etnicitet? Ekskurs [i rapporten]: Spørgsguidens afsluttende spørgsmål til rekruttering i forhold til etnisk diversitet blev sjældent eksplicit stillet i samtalerne. Til gengæld tog svarpersonerne i fokusgrupperne selv emnet rekruttering i forhold til køn og alder op i forbindelse med Udfordringer og muligheder, og derfor bringes kapitlerne i denne sammenhæng.

¹⁵ Ekskurs [i rapporten]: Epinions spørgeskemaundersøgelse viser, at størstedelen af de adspurgte korsangere har en moden alder. Epinions skriver, at en stor andel af de kortlagte korsangere er over 60 år (53 %) og at 25 % af de kortlagte korsangere er over 70 år. Dette giver anledning til at beskrive oplevelser og erfaringer, som enkelte svarpersoner selv bragte op under Udfordringer og muligheder, og derfor fokuseres på alder i nedenstående afsnit.

¹⁶ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Har I et tilhørsforhold, hvor I kan søge korfaglig hjælp og få afklaret spørgsmål? Evt.: Er der nogen, der spiller en afgørende rolle for korsang i Danmark? Evt.: Er der nogle, der kan gøre mere, hvis ressourcerne var der?

¹⁷ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Giver det mening at have en samlende platform eller database, og hvad skal en evt. platform eller database kunne, for at gavne i Danmark?

¹⁸ Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Hvordan ser I mulighederne for fondsstøtte? Hvad betyder korets økonomi for dets udviklingsmuligheder?

Kors rolle i samfundet¹⁹

Korfolkene er enige om, at kor har mange uudnyttede potentialer i et samfundsperspektiv, og at denne viden ikke er formidlet til den brede offentlighed. De oplever følgende:

- Kor kan give livsglæde, livsmod og åndsliv.
- Kor er sundt. Kor kan opbygge en sund stemme, og gør sangerne glade. Kor holder sangerne ved helse, eller som flere siger, holder dem 'i live' både åndeligt og fysisk.
- Kor er en facilitator for forpligtende fællesskaber, og i en tid med tempo og fokus på individet tilbyder kor øjeblikke af selvforglemmelse.
- Kor socialiserer både børn og voksne ind i et fællesskab, bl.a. fordi fokus er på det fælles og ikke på individet.
- Kor er dannende socialt, kulturelt og musikfagligt.
- Kor fremmer kompetencer som koncentration, samarbejde og sociale kompetencer i nonverbal kommunikation, og børn med diagnoser trives i kor grundet de klare rammer.
- Kor skaber sammenhængskraft mellem mennesker.
- Kor er et billede på et demokratisk samfund med fællesskab og samarbejde på tværs.

¹⁹ Antagelse [bag temaet i rapporten]: Volumen af korsang er et underbelyst område, og virkningen af sang er generelt underkommuneret. Følgende undersøges [i kapitlet i rapporten]: Hvordan oplever svarpersonerne, at kor skaber værdi i samfundet? Herunder f.eks. personlig og musikalsk dannelse, rummelighed, personlig værdi herunder et fysisk/helseorienteret perspektiv, og kor som en plads for at opbygge en ny identitet. Spørgsmål [stillet i fokusgrupperne som baggrund for kapitlet i rapporten]: Er korsang en væsentlig samfundsressource? Redaktørernes note ang. struktur i kapitlet i rapporten: [Svarpersonerne har mange og forskelligartede oplevelser af kors rolle i samfundet. Det spænder fra den personlige indre oplevelse til en bredere form for politisk samfundsrelevans. Dette kapitel er en tematisk opsummering af emner nævnt på tværs af fokusgrupperne. Emnerne er som følger, og de er oplistet i nævnte rækkefølge: Liv, sundhed, fællesskab, socialisering, kultur, dannelse, sammenhængskraft, demokrati og politisk fokus].

Du sidder med pixiudgaven af den 100 sider lange rapport "Kortlægning af dansk korliv 2020-2021". Pixiudgaven rummer en kort gengivelse af de forskellige 'fund', vi har gjort i den kvalitative delundersøgelse. Her interviewede vi 74 korledere, dirigenter, og korsangere/bestyrelsesmedlemmer. I pixiudgaven finder du ikke metode, overvejelser om repræsentativitet, synspunkter fra fåtallet eller grundige fremstillinger samt 'fund' fra den kvantitative delundersøgelse – alt det finder du i den fulde version af rapporten.

Vil du vide mere? Så find rapporten, Kortlægning af dansk korliv 2020-2021, på sangenshus.dk og videncenterforsang.dk